

Çalışmanın Prof.Dr.Gürer Gülsevin tarafından hazırlanan Giriş bölümünde “Eski Anadolu Türkçesi (Oğuzcası), Oğuzlar, Oğuzca’nın Tarihi Gelişimi, Köktürk Bengü Taşlarında Oğuzca Unsurlar, Karahanlı Türkçesi’nde Oğuzca Unsurlar, Çağatayca Eserlere Girmiş Oğuzca Unsurlar, Nehcü’l- Ferâdis’te Oğuzca Unsurlar, Eski Anadolu Türkçesi’nin Oluşumu, Eski Anadolu Türkçesi’nde Dönemler, Şahsiyetler ve Eserler” başlıkları altında Oğuzca’nın tarihi üzerinde durulmuştur.

Eski Anadolu Türkçesi’nin imlâ özellikleri ve ses bilgisi Doç. Dr. Erdoğan Boz tarafından üniversitelerde yapılmış konu ile ilgili doktora tezlerine dayanarak hazırlanmıştır. Şekil bilgisi bölümü ise, Gürer Gülsevin tarafından yayımlanan “*Eski Anadolu Türkçesinde Ekler* (TDK, Ankara 1997) adlı kitabın yeniden gözden geçirilip yeni bir anlayışla sınıflandırılmış özeti mahiyetindedir. Kitabın sonunda Eski Anadolu Türkçesine âit örnek metinlerin tpkıbasımları bulunmaktadır.

Oğuzca’nın bilinen ilk yazı dili olan Eski Anadolu Türkçesi araştırmalarına ışık tutacak çalışmalardan biri olan eser, Eski Anadolu Türkçesi üzerine araştırma yapmak isteyenler için bir el kitabı, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri için ise bir ders kitabı hüviyetindedir.

Funda GÖKÇE

Emine Yılmaz, *Narspi-Metin, Yazıçevrimi, Türkçe Çeviri, Sozluk-Dizin*, Öncü Kitap, Ankara, 2004, 173 sayfa.

Emine Yılmaz tarafından hazırlanan ve Çuvaşça İki bin doksan yedi dize uzunluğundaki bir öykü-şiiir olan *Narspi*’dir. *Narspi* Çuvaş edebiyatının en büyük ustası olarak kabul edilen Konstantin Ivanov tarafından yazılmıştır. Eser Çuvaşça ve Rusça baskılarının yanı sıra Başkurtça, Tatarca, Azerice yanında Dağ-Maricesi, Ukraynca, Mordvince, Ova Maricesi, Udmurtça, Macarca, Sırpça, Hırvatça, İtalyanca ve Almancaya da çevrilmiştir.

Eser Çuvaşların eski köy yaşamlarını, inançlarını, geleneklerini, doğa ile olan ilişkilerini kahramanları olan Narspi ile Setner’in aşk maceraları çerçevesinde anlatmaktadır. Sevgilisi yiğit ve yoksul Setner’den babasının zoruyla ayrılıp zengin Tıhtaman’la evlendirilmek zorunda bırakılan Narspi’nin hikâyesi bu yönüyle geleneksel Türk hikâyeciliğine fazlasıyla yaklaşmaktadır.

Narspi’nin, yayımlayıcının yaptığı araştırma ve uyak düzeni göz önüne alındığında dörtlüklerle yazılmış olduğu görülmektedir. Ancak şiirin dört yerinde nazım birimi farklılaşmaktadır. 289., 290. ve 291. dizeler üçlükler hâlidir. 912. ve 913. dizeler ise bir ikilik oluşturmaktadır. Bir dörtlük ise karşılıklı konuşma biçiminde ikişer dizeye ayrılmıştır. Ölçüsü 4+3 duraklı, yedili hece veznidir. Şiirde eski Türk halk şiiri geleneğinde olduğu gibi dize sonlarında yarım uyaklarla yetinilmiştir. Sayıları az olmakla birlikte tam uyaklı dizeler de bulunmaktadır. Pek çok dörtlükte en eski Türk şiirini çağrıştıran dize başı ses benzerliklerinden ve uyaklardan yararlanılmıştır.

Çalışmanın esası metin neşrine dayanmasına rağmen Yılmaz, eserin “Giriş” bölümüne (s. 11-35) *Narspi*’nin şairi Konstantin Ivanov’un hayatı ve eserlerini, Çuvaşların kısa bir

sosyal ve edebî tarihlerini, *Narspi*'nin edebî incelenmesini de eklemiştir ki eserin değerinin anlaşılması yönünden bu bölüm son derece faydalıdır.

İkinci bölüm “Metin” kısmıdır. Burada önce Kiril harfli metin verilmiştir (s. 37-105). Daha sonra metnin Latin harfleriyle Çuvaşçası ve Türkiye Türkçesi'ne aktarımı yer almaktadır. Türkçe aktarımın Çuvaşça orijinalinin karşısında yer alması karşılaştırma yapabilmek bakımından önemlidir (s. 105-171).

Son kısım faydalı bir sözlük ve dizinden oluşmaktadır (s. 173-219).

Bu eser Türk kültürünün Türkiye için bâkir kalmış bir sahasına ait olması bakımından önemlidir. Çuvaşçanın ve Çuvaş kültürünün Türkiye'de tanınmasında önemli katkılar yapan Yılmaz, çalışmasıyla bu binaya yeni bir yapı daha eklemiştir.

Galip GÜNER

Talat Tekin, *Makaleler II-Tarihî Türk Yazı Dilleri*, (yayıma hazırlayanlar: Emine Yılmaz, Nurettin Demir, Öncü Kitap, Ankara, 2004, IX+624 sayfa.

Emine Yılmaz ve Nurettin Demir tarafından yayıma hazırlanan ve Talat Tekin'in makalelerini içeren *Makaleler II-Tarihî Türk Yazı Dilleri* adlı eser Talat Tekin'in Altayistik üzerine yazdığı yazılardan oluşan *Makaleler I*'den sonra dört gözle bekleniyordu.

Bu kitapta Talat Tekin'in 1957-2002 yılları arasında yayımladığı yirmi yedisi Türkçe, yirmi yedisi İngilizce olmak üzere toplam elli dört makale yer almaktadır. Bunların on ikisi tanıtma, değerlendirme ve eleştiri niteliği taşımaktadır. Makalelerin önemli bir kısmı *CAJ*, *UAJb*, *AOH*, *JSFOu*, *FUF*, *TDAY-Belleten*, *Erdem* gibi ulusal veya uluslararası bilimsel dergilerde, armağan kitaplarda ve ansiklopedilerde yayımlanmıştır.

Kitaptaki yazılar çoklukla Eski ve Orta Türkçe metin yayınları ve bu yayınlar hakkında yapılan değerlendirmelerden oluşmakta, kimilerinde ise bu dönemlere ait bazı önemli konular ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Ömrünü Türkolojiye hizmete adanmış bilim adamlarımızın her biri yoğun emeklerin ürünü olan makalelerinin derlenip toparlanması önemli bir hizmettir. Artık Talat Tekin'in makalelerine ulaşmak ve faydalanmak çok kolay bir hâle gelmiştir.

Galip GÜNER

Ercilasun, Ahmet B., *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ, Ankara 2004, 488 sayfa.

Türk dili, yüzyıllardan beri çeşitli ve çok geniş bir coğrafya üzerinde hem sözlü hem yazılı dil halinde varlığını sürdürmektedir. Asırlar boyunca pek çok gelişme devresi geçirmiş, sayısız eserler vermiştir. Hâl böyle olunca Türk dili tarihi yazmak, Türkçenin bu geniş tarihî dönemleri hakkında bilgi sahibi olmayı ve aynı zamanda Türkçe üzerine bir çok dilde yapılmış çalışmalarını da takip etmeyi gerektirmektedir. Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu tarafından iki cilt halinde yayımlanan *Türk Dili Tarihi I*, *Türk Dili Tarihi II* adlı eserler bu konuda